

بازخوانی مضامین آیات در احیاء تزئینات و کتیبه پایه هشتم مسجد کبود

*سینا نوری زاد فردین^۱، حسین زکریزاده^۲

۱- فوق لیسانس معماری، (sinanoorizad@yahoo.com)

۲- فوق لیسانس معماری، (hztcv@yahoo.com)

چکیده

یکی از آثار تاریخی و با عظمت ایران مسجد کبود تبریز است که نمودی از آثار معماران و هنرمندان ایرانی قرن نهم هجری بشمار می رود. این بنای عالی که به فیروزه اسلام شهرت دارد، دارای تزئینات بی نظیر از کاشی کاری های معرق و معقلی میباشد که نظیر آن را نمی توان در جایی دیگر یافت که متاسفانه زمین لرزه سال ۱۱۹۳ ه.ق موجب تخریب بخشهایی از آن شده و آسیبهای جبران ناپذیری را بر پیکره کالبدی آن وارد ساخت و امروزه تنها بخشهایی از دیوارها و سردر بی بدیع آن بجای مانده که در سالهای اخیر کار احیاء آن آغاز گردید و هم اکنون نیز ادامه دارد. این مسجد تجلی هنرهای اسلامی را بصورت خطاطی، کاشی کاری، کتیبه نویسی با مضامین قرآنی را به نمایش گذاشته که توجه خاصی را می طلبد تا بتوان بخشهای تخریب شده، خصوصاً در تزئینات آن را بازسازی و احیاء نمود. بازشناسی مفاهیم موجود در بخشهای مختلف تزئینات و ارتباط نهفته میان آنها، می تواند کمک شایانی در بازسازی این بنای ارزشمند نماید چرا که زبان هنر اسلامی، زبان رمزگونه و نمادین است و پی بردن به ذات هنری و معنایی آن کلید حل معمای هنر است. هدف این مقاله بازخوانی مفهوم آیات در کتیبه ها و خط نوشته های بکار رفته در پایه های مسجد به منظور شناخت مضامین و فلسفه حضور این آیات و یافتن ارتباط بین آنها در باز سازی تزئینات کاشی کاری پایه هشتم که در اثر تخریب کاملاً از بین رفته و هیچ نشانه ای از محتوای آیات به کار رفته در آن در دست نیست، می باشد. اساس کار در این پژوهش به روش تحلیلی و توصیفی پدیدارها (پدیدار شناسی) استوار بوده که یافته هایی از نشانه ها، مؤید وجود فلسفه تقابل در تزئینات معرق کاری شده در آن و تاثیر آن در معماری دوره های مختلف خصوصاً در تزئینات مساجد از موارد مطرح شده در این مقاله می باشد.

واژه های کلیدی: خط نوشته ، کتیبه ، فلسفه تقابل ، هنر اسلامی